

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Fylkesmannen i Hordaland

Deres ref

Vår ref
15/1950-62

Dato
5.2.2016

TILDELINGSBREV 2016 – Fylkesmannen i Hordaland

Postadresse
Postboks 8004 Dep
NO-N-0030 OSLO
postmottak@kmd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
<http://www.kmd.dep.no/>

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 858

Statsforvaltningsavdelingen Saksbehandler

1.	INNLEDNING	5
2.	OVERORDNEDE UTFORDRINGER OG PRIORITERINGER	5
2.1	Arbeids- og sosialdepartementet	5
2.2	Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet	5
2.3	Helse- og omsorgsdepartementet	5
2.4	Justis- og beredskapsdepartementet	6
2.5	Klima- og miljødepartementet	7
2.6	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	7
2.7	Kunnskapsdepartementet	8
2.8	Landbruks- og matdepartementet	8
3.	MÅL OG STYRINGSPARAMETRE FOR 2016	9
3.1	Nasjonalt politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	9
3.1.1	Tverrsektorielle delmål	9
3.1.1.1	En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk ..	9
3.1.1.2	Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet	10
3.1.1.3	Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap	11
3.1.2	Arbeids- og sosialdepartementet	11
3.1.2.1	Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	11
3.1.3	Helse- og omsorgsdepartementet	12
3.1.3.1	Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet	12
3.1.3.2	Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester	14
3.1.4	Klima- og miljødepartementet	14
3.1.4.1	Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester ..	14
3.1.4.2	Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter og naturtyper er i bedring	15
3.1.4.3	Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø	15
3.1.5	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	16
3.1.5.1	God økonomiforvaltning i kommunene	16
3.1.5.2	Kommunereform	17
3.1.6	Landbruks- og matdepartementet	17
3.1.6.1	Økt verdiskaping i landbruket	17
3.1.6.2	Bærekraftig landbruk	18
3.2	Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	18
3.2.1	Tverrsektorielle delmål	18
3.2.1.1	Godt tjenestetilbud for barn og unge	18
3.2.1.2	Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	19
3.2.1.3	Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap i fylket	19
3.2.1.4	Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	19

3.2.1.5	Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer.....	20
3.2.1.6	Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen.....	21
3.3	Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	22
3.3.1	Tverrsektorielle delmål	22
3.3.1.1	Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling.....	22
3.3.1.2	Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	24
3.3.2	Helse og omsorgsdepartementet.....	24
3.3.2.1	Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	24
3.3.3	Justis- og beredskapsdepartementet	26
3.3.3.1	Økt rettsikkerhet og rettslikhet for vergetrengende.....	26
3.4	Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk.....	27
3.4.1	Tverrsektorielle delmål	27
3.4.1.1	Økt kvalitet og kompetanse i kommunene.....	27
4.	ANDRE FORUTSETNINGER OG KRAV	28
4.1	Fellesføring for 2016	28
4.1.1	Brukerundersøkelsen.....	28
4.1.2	Inntak av lærlinger	28
4.1.3	Tolking i offentlig sektor.....	29
4.1.4	Internrevisjon i statlige virksomheter.....	29
4.2	Vesentlige endringer i oppgaveporteføljen.....	29
4.2.1	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	29
4.2.2	Helse- og omsorgsdepartementet	29
4.2.3	Justis- og beredskapsdepartementet	30
4.2.4	Klima- og miljødepartementet	30
4.2.5	Kunnskapsdepartementet	30
4.2.6	Landbruks- og matdepartementet.....	30
4.3	Vesentlige endringer i finansieringen utenfor kap. 525.01.....	30
5.	BUDSJETTILDELINGER	31
5.1	Finansiering over kap. 525, post 01.....	31
5.2	Finansiering over kap. 525, post 21/3525 post 01	32
5.3	Forutsetning for bevilgningene.....	32
5.4	Finansiering utenfor kapittel 525.....	33
6.	FULLMAKTER.....	33
7.	RAPPORTERING OG RESULTATOPPFØLGING	34
7.1	Rapportering gjennom året	34
7.1.1	Rapporteringskrav per 30.04.	34
7.1.1.1	Helse- og omsorgsdepartementet.....	35
7.1.1.2	Justis- og beredskapsdepartementet	35
7.1.2	Rapporteringskrav per 31.08.	35
7.1.2.1	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	35
7.1.2.2	Helse- og omsorgsdepartementet.....	35

7.1.2.3	Justis- og beredskapsdepartementet	35
7.1.2.4	Klima- og miljødepartementet	36
7.1.2.5	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	36
7.1.3	Rapporteringskrav med egne frister	36
7.1.3.1	Helse- og omsorgsdepartementet	36
7.1.3.2	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	36
7.1.3.3	Kunnskapsdepartementet	36
7.1.3.4	Landbruks- og matdepartementet	37
7.2	Årsrapport og årsregnskap	37
7.3	Andre rapporteringskrav i årsrapporten	38
7.3.1	Arbeids- og sosialdepartementet	38
7.3.2	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	38
7.3.3	Helse- og omsorgsdepartementet	39
7.3.4	Justis- og beredskapsdepartementet	39
7.3.5	Klima- og miljødepartementet	39
7.3.6	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	39
7.3.7	Kulturdepartementet	41
7.3.8	Kunnskapsdepartementet	42
7.3.9	Landbruks- og matdepartementet	43

1. INNLEDNING

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2015-2016) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Prop. 1 S. Tillegg 1 (2015-2016), jf. Innst. 16 S (2015-2016) vedtatt 12. desember 2015.

I tildelingsbrevet stiller departementene utgifts- og inntektsbevilgninger over kap.525 post 01 og post 21 til disposisjon for fylkesmannsembetene i 2016 og redegjør for de forutsetninger og krav departementene har til fylkesmannen i 2016, jf. reglement for økonomistyring i staten § 7.

Virksomhets- og økonomiinstruksen av 5.2.2016 inneholder oversikt over faste og lovpålagte oppgaver, og legger sammen med tildelingsbrevet rammene for fylkesmannens virksomhet i 2016. Vi ber om at fylkesmannen tar opp eventuelle uklarheter i tildelingsbrevet og virksomhets- og økonomiinstruksen så snart som mulig.

2. OVERORDNEDE UTFORDRINGER OG PRIORITERINGER

2.1 Arbeids- og sosialdepartementet

Tilsyn med kommunenes praktisering av sosialtjenesteloven har avdekket omfattende brudd på flere områder. Fylkesmannen skal derfor i 2016 bidra til at kommunene har god forståelse og praktisering av sosialtjenesteloven i tråd med regelverk og rundskriv. I den forbindelse skal kvalifiseringsprogrammet prioriteres.

Fylkesmannen skal bidra til at kommunene har tjenester og virkemidler for utsatte barn og unge som forebygger lavinntekt og frafall fra videregående skole og som bidrar til mer varig tilknytning til arbeidslivet.

2.2 Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet

En evaluering av kommunenes oppfølging av krisesenterloven viser at det er utfordringer når det gjelder tilbudet til voldsutsatte som har problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, tilbudet til voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn og deres medfølgende barn. Det er derfor behov for at fylkesmannen i 2016 prioriterer å føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbudet for disse utsatte gruppene.

Som følge av økte ankomster av enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger under 15 år i 2015, har det vært en økning i antallet omsorgssentre for denne målgruppen.

Fylkesmannen har i 2016 en viktig oppgave med å føre tilsyn med disse sentrene. Det er et stort behov for opplæring i regelverk og saksbehandling i de kommunale barneverntjenestene. Fylkesmennene har en sentral rolle i kompetanse- og kvalitetsutviklingen i kommunale tjenester for barn og unge.

2.3 Helse- og omsorgsdepartementet

Fylkesmannens virkemidler og tiltak skal samlet sett være med på å øke kvaliteten, innovasjonsevnen, kompetansen og regelverksetterlevelsen i helse- og

omsorgstjenestene. Embetene skal prioritere sin innsats mot kommuner der det er avdekket særlige utfordringer. Tilsyn, veiledning og utviklingsarbeid er embetenes hovedoppgaver innenfor de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Gjennom kommunikasjon med pasienter, brukere og pårørende, skal fylkesmennene og Statens helsetilsyn i en toårig satsing, utvikle et bedre faktabasert og treffsikkert tilsyn. Brukerne av tjenestene skal oppleve at tilsynsmyndigheten blir mer tilgjengelig og åpen.

Fylkesmannen har et helhetlig ansvar for oppgaveporteføljen embetene har på Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområder. Fylkesmannen skal gjøre en skjønnsmessig/risikobasert vurdering og prioritering, og bruke ressursene best mulig ut fra disse prioriteringene. Lovpålagte oppgaver skal prioriteres, og da særlig saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter. Dersom det oppstår prioriteringskonflikt, knyttet til Statens helsetilsyns områder - Helse- og omsorgstjenester, folkehelsearbeidet, barnevernstjenester og sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen - skal klagesaker og tilsyn rettet mot virksomheter og personell hvor det er viktig å gripe inn raskt, ha høyest prioritet. Dette gjelder der konsekvensene av svikt er alvorlige. Deretter prioriteres kontroll med bruk av tvang innen helse- og omsorgssektoren, i barneverninstitusjoner og ved omsorgssentre for mindreårige, og øvrig tilsyn som er pålagt i lov eller forskrift. Fylkesmannen skal tilstrebe en lik fordeling av ressurser mellom oppgaver under Statens helsetilsyn og Helsedirektoratet.

2.4 Justis- og beredskapsdepartementet

Regjeringen påpeker viktigheten av kommunenes ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen er en viktig støttespiller i dette arbeidet. For 2016 prioriterer regjeringen å understøtte fylkesmannens arbeid med kommunene med særlig vekt på styrket samordning lokalt og økt kvalitet i samfunnssikkerhetsarbeidet.

Fylkesmannen skal prioritere å implementere *instruks for Fylkesmannens og Sysselmannen på Svalbards arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering*, kgl.res. 19. juni 2015 i fylket.

Ankomsten av asylsøkere til Norge økte kraftig høsten 2015. Fra å ha en mottaksbefolkning på om lag 13 500 i juli var det over 30 000 beboere i norske asylmottak ved utgangen av 2015. Ankomsten av asylsøkere har i desember 2015 blitt kraftig redusert fra høstens høye tall. Det ankom likevel langt flere asylsøkere til Norge i 2015 enn tidligere år. Selv om prognosene er usikre legges det til grunn at det i 2016 vil komme minst like mange asylsøkere som i 2015, jmfør Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Oppgaven med å ta imot asylsøkere og å bosette og integrere flyktninger i et slikt omfang blir krevende for utlendingsforvaltningen og for kommunene. Mange deler av samfunnet blir berørt. Prinsippene om ansvar, likhet, nærhet og samvirke ligger fast. Dette er en situasjon som krever at lokale, regionale og nasjonale aktører samarbeider og samordner seg på en god måte, slik at vi i felleskap bidrar til gode løsninger. Fylkesmannen skal i 2016 prioritere oppgaver som understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktningssituasjonen. Enslige mindreårige

asylsøkere og flyktninger skal prioriteres særskilt, herunder bosetting og rekruttering og oppnevning av representanter for enslige mindreårige asylsøkere samt utbetaling av godtgjøring til representanter.

I løpet av første tertial skal alle Fylkesmenn ha tatt i bruk ny vergemålsapplikasjon. I den forbindelse vil det være viktig å sikre at applikasjonen inneholder relevant og riktig informasjon.

2.5 Klima- og miljødepartementet

Fylkesmannen skal bidra til å utvikle fylket i en klima- og miljøvennlig retning. Det er en utfordring for fylkesmannen å legge til rette for at kommunene synliggjør og vektlegger konsekvensene av planprosesser for klima og miljø. I dette arbeidet er veiledning, kvalitetssikring og aktiv bruk av nasjonale tematiske karttjenester om natur- og miljøtilstand viktig. I klimaarbeidet skal oppfølging av de statlige planretningslinjer om klima- og energiplanlegging i kommunene, statlige planretningslinjer for bolig-, areal-, og transportplanlegging, klimatilpasning og arbeidet med bymiljøavtalene ha spesiell oppmerksomhet i 2016. Innenfor vannforvaltning er operasjonalisering av de regionale overvåkingsprogrammene etter vannforskriften, særlig myndighetspålagt overvåking, en prioritert oppgave. Marint vern og nytt frivillig skogvern skal også prioriteres. På forurensningsområdet er gjennomføring av industriutslippsdirektivet, opprydding i forurensede sedimenter, herunder de prioriterte skipsverftlokalitetene, og kommunetilsyn innenfor lokal luftkvalitet prioriterte oppgaver. Fylkesmannen skal videre veilede kommunene i nytt motorferdselsregelverk og følge opp kommunenes prosesser knyttet til fastsetting av snøskuterløyper. Organisering av ny tilskuddsordning for klimatiltak i kommunene er ikke fastsatt, men arbeidet vil trolig involvere fylkesmannen.

2.6 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Over hele landet er kommunene i gang med å vurdere og avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner. Kommunene skal innen 1. juli fatte vedtak om, og eventuelt med hvilke kommuner, de ønsker å slå seg sammen med. Fylkesmannen skal tilrettelegge for gode lokale prosesser og bistå kommunene i arbeidet med kommunereformen. Fylkesmannen skal på selvstendig grunnlag gjøre en vurdering av de samlede kommunestyrevedtakene og gi råd om framtidig kommunestruktur i fylket. Landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, miljø, urbanisering og befolkningsvekst. Dette utfordrer vår evne til å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen. Denne situasjonen stiller store krav til samhandling mellom offentlig og privat sektor for blant annet å sikre verdiskapning, tilstrekkelig beredskap, god boligforsyning og viktige miljøhensyn. I 2016 skal fylkesmannen bidra til en bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og bygge landet gjennom tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet. Implementering av *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*, og satsingsområdene i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging* skal bidra til dette.

Fylkesmannen skal fremme boligsosialt arbeid og sikre koordinering og samordning av sektorovergrepene oppgaver og virkemidler på tvers av fagområdene, jf. nasjonal strategi *Bolig for velferd* (2014-2020).

2.7 Kunnskapsdepartementet

Fylkesmannens virkemidler og tiltak skal samlet sett være med på å øke kvaliteten, kompetansen og regelverksetterlevelsen i barnehagene og grunnsopplæringen. Det er store lokale variasjoner i tilbudet som gis i barnehagen og grunnsopplæringen. Det er en utfordring at ikke alle barn og unge opplever gode og inkluderende miljøer for læring og utvikling. Embetene skal arbeide for at barn og unge gis et likeverdig tilbud, at innsats settes inn tidlig og at gjennomføringen i videregående opplæring øker. Embetene skal prioritere sin innsats mot kommuner der det er avdekket særlige utfordringer.

Den kraftige økningen i antall enslige mindreårige asylsøkere og barn av asylsøkere har medført betydelige utfordringer i kommuner og fylkeskommuner. Det er viktig at fylkesmannen gir råd og veiledning og er pådriver overfor kommuner og fylkeskommuner slik at barn og unge asylsøkere og flyktninger får et opplæringstilbud. Tilsyn og veiledning er embetenes hovedoppgaver innenfor både barnehageområdet og grunnsopplæringsområdet.

2.8 Landbruks- og matdepartementet

Hovedoppgaven til jordbruket er å produsere og sikre tilgang til maten for brukerne etterspør. Fylkesmannens arbeid i 2016 skal legge til rette for å nå regjeringens mål om økt matproduksjon, videreutvikling av lønnsom næringsaktivitet i landbruket og landbruk over hele landet.

Det er et politisk mål å styrke arbeidet med å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Det er derfor viktig at fylkesmannen i 2016 bidrar til økt produksjon og verdiskaping i næringen.

En konkurransedyktig skog- og trenæring i Norge er avgjørende for størst mulig verdiskaping av norsk tømmer. Det er behov for ombygging av eksisterende skogsveier og utbygging av nye veier for å holde kravene som tømmertransporten og transportutstyret setter. I 2016 er det viktig at fylkesmannen arbeider for videreutvikling av en hensiktsmessig infrastruktur for å bidra til økt verdiskaping i skog- og trenæringen.

3. MÅL OG STYRINGSPARAMETRE FOR 2016

3.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1 Tverrsektorielle delmål

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Formidling og tidlig dialog for å bidra til at planleggingen ivaretar nasjonale og viktige regionale hensyn.	FM har hatt dialog med og formidlet nasjonale og regionale hensyn til alle kommuner i fylket.	Alle	KMD
Kommuner, fylkeskommuner og staten legger statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging til grunn for sin planlegging.	Prinsippene i de statlige planretningslinjene er lagt til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.	Alle	KMD KLD
Fylkesmannens bidrag til gode og effektive planprosesser gjennom god samordning av nasjonale og viktige regionale interesser.	Andel relevante kommunale og regionale planer med tidlig medvirkning: 100%	Alle	KMD KLD
	Mekling i planer med uløste innsigelser: 100%	Alle	KMD
Vurdering av konsekvenser av klimaendringer i planer.	Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til klimaendringer.	Alle	JD KLD
Vurdering av hensyn til samfunnssikkerhet i planer	Alle planer etter plan- og bygningsloven er vurdert med hensyn til samfunnssikkerhet.	Alle	JD
Forvaltning av landbrukets og reindriftens arealressurser.	Landbrukets og reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser.	Alle	LMD
Forvaltning av landbrukets og reindriftens arealressurser.	Reduksjon i omdisponering av dyrket mark sammenlignet med 2014.	Alle	LMD

Oppfølging av kommunenes tilrettelegging for tilstrekkelig og variert boligbygging.	Alle relevante kommuner i storbyområdene tilrettelegger aktivt for boligbygging.	FMHO	KMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal i dialog med kommunene om planarbeid, integrering, folkehelse, barn- og unges oppvekstsvilkår, universell utforming og sosiale tjenester, etterspørre og oppfordre kommunene til og å ta opp boligsosiale hensyn.		Alle	KMD
Fylkesmannen skal i samarbeid med Kartverket motivere gjenstående kommuner til å etablere lovpålagt elektronisk planregister og en effektiv elektronisk plandialog med innbyggerne.		Alle	KMD
Fylkesmannen skal bidra til gode og effektive planprosesser gjennom god samordning av nasjonale interesser. Innsigelser til kommunale planer begrenses til saker av nasjonal eller viktig regional karakter.		Alle	KMD
Følge opp forsøk med samordning av statlige innsigelser, jf. brev av 03.09.2013 og 23.03.2015 til fylkesmannsembetene.		FMHO	KMD

3.1.1.2 Informasjon og veiledning er tydelig og målrettet

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Tilfredshet med fylkesmannens informasjon og veiledning i arbeidet med å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehage og skole.	Barnehageeiers og barnehagemyndighets tilfredshet med støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 ¹ .	Alle	KD
	Skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens støtte og veiledning innenfor kompetanseutviklingstiltak, skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.	Alle	KD

¹ «Spørsmål til barnehage – Norge høsten 2015», Trøndelag Forskning og Utvikling.

Oppdrag:	Embete:	Ansv.dep:
I forbindelse med avviklingen av Sameskolen for Midt-Norge fra høsten 2016 skal fylkesmannen se på løsninger for den fremtidige samiskundervisningen til de norske elevene som har mottatt fjernundervisning ved skolen. Arbeidet skal være i tråd med rammeverk for samisk fjernundervisning.	Alle	KD

3.1.1.3 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Styringsparameter:	Resultatmål:	Embete:	Ansv.dep:
Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.	Gjennomført tilsyn i ¼ av kommunene.	Alle	JD
Oppdrag:	Embete:	Ansv.dep:	
Gjennomføre øvelser i kommuner med overordnet beredskapsplan om ressursituasjonen tillater det.	Alle	JD	
Bistå med tilrettelegging av informasjonstiltak under arbeidet med samlokalisering av den kommunale nødalarmeringstjenesten for brann 110 og politiets operasjonssentral 112.	Alle	JD	

3.1.2 Arbeids- og sosialdepartementet

3.1.2.1 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Gjennomførte opplæringstiltak i sosialtjenesteloven, forskrifter og rundskriv, med særlig vekt på barneperspektivet og rett til kvalifiseringsprogram.	Alle NAV-kontor i fylket skal ha mottatt tilbud om opplæring.	Alle	ASD
Oppdrag	Embete	Ansv.dep.	
-	-	-	

3.1.3 Helse- og omsorgsdepartementet

3.1.3.1 Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvalitet og innovasjonsevne i helse- og omsorgssektoren og i folkehelsearbeidet

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Antall kommuner som har lagt planer for å møte fremtidens utfordringer på helse- og omsorgsfeltet.	Alle kommuner har utarbeidet lokale helse- og omsorgsplaner som del av det helhetlige kommuneplanarbeidet.	Alle	HOD
Antall kommuner som har satt i verk tiltak på sentrale områder i Demensplan 2020.	Alle kommuner har iverksatt tiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet til personer med demens.	Alle	HOD
Antall kommuner som har en positiv utvikling i forhold til rekruttering og kompetanseheving blant ansatte i helse- og omsorgstjenestene.	Alle kommuner har oppnådd en økt andel ansatte med relevant utdanning sammenliknet med 2015.	Alle	HOD
Antall kommuner som deltar i kompetansetiltak som følge av Kompetanseløft 2020.	Alle kommuner skal ha deltatt i kompetansehevende program.	Alle	HOD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal bistå og gi faglig veiledning til Husbanken i saksbehandling av søknader til investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser, og bl.a. sikre at sykehjem og omsorgsboliger med innvilgede tilskudd er tilpasset personer med demens.		Alle	HOD
Fylkesmannen skal bistå kommunene ved vurdering av samlokalisering av helse- og omsorgstjenester og organisering av flerfaglige tilbud i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.		Alle	HOD
Ny handlingsplan mot antibiotika resistens legges frem første kvartal 2015. Fylkesmannen skal bidra til implementering av planen.		Alle	HOD
Fylkesmannen skal bistå Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i rollen som pådriver for kunnskap og kvalitet i sykehjem og hjemmetjenester i fylket.		Alle	HOD

Fylkesmannen skal orientere alle kommuner om mulighetene i tilgjengelig ny teknologi, ny kunnskap og nye faglige metoder.	Alle	HOD
Fylkesmannen skal følge opp arbeidet med nytt Kompetanseløft 2020 for å bidra til en faglig sterk tjeneste og å bidra til å sikre at den kommunale helse- og omsorgstjenesten har en tilstrekkelig og kompetent bemanning.	Alle	HOD
Fylkesmannen skal følge opp Demensplan 2020, med særlig fokus på å veilede og gi råd til kommunene i utbygging av dagaktivitetstilskudd for hjemmeboende personer med demens.	Alle	HOD
Spesialistutdanningen for leger skal legges om. Fylkesmannen vil få oppgaver knyttet til del 1 av ny spesialistutdanning tilsvarende dagens turnustjeneste.	Alle	HOD
Fylkesmannen skal ved behov bistå Helsedirektoratet i å følge med på/ evaluere om kommunene, i henhold til ny akuttmedisinforordning, klarer å rekruttere nok kvalifiserte leger til legevaktstjenesten i overgangsperioden for kravet til grunnkompetanse fram til 1. mai 2018 (jf. forskriften § 21 første ledd).	Alle	HOD
Fylkesmannen skal bidra til at kommuner er kjent med innholdet i St. Meld. 26 Fremtidens primærhelsetjenesten og veilede dem i hvordan de kan utvikle tjenestene i tråd med den retningen som angis og som Stortinget har gitt sin tilslutning til.	Alle	HOD
Fylkesmannen skal informere alle kommuner og fylkeskommunen om folkehelsepolitikken og målet om at psykisk helse, helsevennlige valg og aktiv aldring skal få større plass i folkehelsearbeidet, jf. Folkehelsemeldingen Mestring og muligheter (Meld.St. 19, 2014-2015). Fylkesmannen skal følge opp kommuner som har kommet særlig kort i arbeidet med å etablere et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.	Alle	HOD
Fylkesmannen skal iverksette veiledende tiltak for å øke kommunenes kompetanse på alkoholloven, med særlig vekt på regelverk knyttet til overskjenking og skjenking til mindreårige og nye bestemmelser i alkoholloven (normerte regler for inndragning av bevilling og reklameforbudet m.m.).	Alle	HOD

3.1.3.2 Økt kapasitet og kompetanse om psykisk helse og rus, med satsing på bedre forebygging og sammenhengende tjenester

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Antall kommuner som har tatt i bruk BrukerPlan eller lignende kartleggingsverktøy.	Alle kommuner i fylket har tatt i bruk BrukerPlan eller lignende kartleggingsverktøy i sitt planverk.	Alle	HOD
Antall kommuner som har deltatt i (tverrsektorielle) kompetansehevingstiltak på rusfeltet i regi av fylkesmannen og kompetansesentre.	Alle kommuner i fylket har deltatt i kompetansehevende tiltak på rusfeltet.	Alle	HOD
Antall kommuner som kan dokumentere kapasitetsvekst innen kommunalt rusarbeid og psykisk helsearbeid (IS-24/8).	Alle kommuner har dokumentert kapasitetsvekst i lokalt rus- og psykisk helsearbeid sammenliknet med 2015.	Alle	HOD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal bidra til å gjøre ny opptrappingsplan for rusfeltet kjent i sitt fylke og følge opp arbeidet med planen. Helsedirektoratet i samarbeid med fylkesmannen vil få i oppdrag å etablere et opplegg som sikrer erfaringsutveksling og spredning av gode eksempler.		Alle	HOD

3.1.4 Klima- og miljødepartementet

3.1.4.1 Økosystemene i fylket har god tilstand og leverer økosystemtjenester

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Igangsatt restaureringstiltak innen myr og annen våtmark.	Restaureringsprosjekter skal være igangsatt i henhold til plan 2016-2020 for restaurering av myr og annen våtmark.	Alle	KLD
Igangsatt regionale overvåkingsprogram i vannregionene.	Overvåkingsprogram er igangsatt i alle vannregioner.	Alle	KLD
Nye pålegg hjemlet i vannkraftkonsesjoner.	Økt bruk av påleggsmyndigheten hjemlet i vannkraftkonsesjoner	Alle	KLD

	sammenliknet med 2015.		
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Bistå Miljødirektoratet i å levere oppdatert liste over nasjonalt verdifulle kulturlandskap, og utarbeide forvaltningsmål for utvalgte kulturlandskap i jordbruket.		Alle	KLD
I samarbeid med fylkeskommunen oppdatere fylkesvis kultiveringsplan for fisk og implementere retningslinjene for kultivering.		Alle	KLD
Bistå Miljødirektoratet i å prioritere arealer for kartlegging av naturtyper.		Alle	KLD
Videreføre prosjektet «redningsaksjonen for Vosso-laksen» i tråd med revidert prosjektplan. Gjennomføre prosjektet reetablering av laks i Modalselva i tråd med prosjektplan.		FMHO	KLD
Bistå i koordineringen av innsamlingen av biologisk materiale fra de Hardangerfjordbestandene som skal inn i genbanken. Koordineres av fylkesmannen og Miljødirektoratet i samarbeid med Veterinærinstituttet og regionale bidragsytere.		FMHO	KLD

3.1.4.2 *Ingen arter og naturtyper i fylket er utryddet, og utviklingen til truede arter og naturtyper er i bedring*

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Omfang av gjennomførte tiltak for truede arter og naturtyper.	Alle tiltak for truede arter og naturtyper skal være i tråd med forvaltningsmål, faggrunnlag og handlingsplaner.	Alle	KLD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Følge opp handlingsplaner for kystlynghei, høstingsskog, slåttemark og slåttemyr (ny plan i 2016) med vekt på skjøtsel		Alle	KLD

3.1.4.3 *Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer er redusert og forurensning skader i så liten grad som mulig helse og miljø*

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Oppfølging med nødvendige tillatelser til industri- og avfallsvirksomheter som omfattes av nye krav i industriutslippsdirektivet.	Alle industri- og avfallsvirksomheter driver i tråd med nye krav i industriutslippsdirektivet.	Alle	KLD

Tiltak for å lukke avvik knyttet til kontrollaksjonen i 2015.	Avløpsanleggene skal ha lukket alle avvik som ble påvist i 2015.	Alle	KLD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal sikre at private mottaksanlegg for farlig avfall fyller de nye kravene til finansiell sikkerhet i revidert kap. 11 i avfallsforskriften.		Alle	KLD
Tillatelser til mottaksanlegg for farlig avfall skal være revidert (kap. 11 i avfallsforskriften trer i kraft 1. januar 2016).		Alle	KLD
Avfallsplaner for de større industri-, fiskeri- og anløpshavnene i fylket skal være levert og godkjent. Fylkesmannen skal arbeide for at de har en oversikt over alle havnene i fylkets kystkommuner.		Alle	KLD
Felles tilsynsaksjoner for 2016: tanklagring, plast- og glassfiberprodusenter, mineralsk industri – sement, betong og ikke-metalliske mineralprodukter, og utvalgte skipsverft.		Alle	KLD
Følge opp arbeidet med forurenset sjøbunn i Sørfjorden og Bergen.		FMHO	KLD
Pålegg om opprydding i forurenset grunn ved aktuelle prioriterte skipsverftlokalteter skal være sendt innen utgangen av 2016.		FMHO	KLD
Følge opp de kommuner som har krav til primærrensing og ikke er kommet i mål innen fristen. Ta opp med de relevante kommuner at den teknologien som mange har valgt, ofte ikke vil oppfylle krav til primærrensing.		FMHO	KLD

3.1.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

3.1.5.1 God økonomiforvaltning i kommunene

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Antall kommuner i ROBEK.	Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2016 ikke skal overstige antallet ved utgangen av 2015.	Alle	KMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
-		-	-

3.1.5.2 Kommunereform

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
-	-	-	-
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
<p>Fylkesmannen skal på selvstendig grunnlag gjøre en vurdering av de samlede kommunestyrevedtakene der det legges vekt på helheten i regionen og fylket, og gi råd om framtidig kommunestruktur, jf. anmodningsvedtak nr. 691 i forbindelse med behandlingen av Prop. 121 S (2014-2015) Kommuneproposisjonen 2016, Innst. 375 S (2014-2015). Det henvises til brev fra statsråden med utdypning av oppdraget av samme dato. Tiltrådning må baseres på de lokale prosessene, målene for reformen og kriteriene for en god kommunestruktur (se omtale i Prop. 95 S (2013-14) Kommuneproposisjonen 2015).</p> <p>Til hjelp i oppsummeringene og tilrådingen, vil departementet utarbeide en mal som skal brukes i fylkesmannens oppsummering. Malen vil kunne tilpasses det enkelte fylket.</p> <p>Fylkesmannens tilråding skal sendes innen 1. oktober 2016.</p>		Alle	KMD

3.1.6 Landbruks- og matdepartementet

3.1.6.1 Økt verdiskaping i landbruket

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannens bidrag til vekst og gründerskap innenfor landbruksbaserte næringer.	Regionalt bygdeutviklingsprogram er utarbeidet og fulgt opp i tråd med nasjonal politikk.	Alle	LMD
Fylkesmannens bidrag til verdiskaping i skogbruket.	Tilfredsstillende foryngelse av all hogst innen tre år etter hogst.	Alle	LMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal bidra til kartlegging og fjerning av flaskehals for effektiv tømmertransport.		Alle	LMD
Fylkesmannen skal legge til rette for at kommunale hovedplaner for skogsveger er ajourførte i alle kommuner med skogbetydning.		Alle	LMD

Fylkesmannen skal bidra til økt lønnsom landbruksbasert næringsutvikling gjennom utarbeiding og oppfølging av regionalt bygdeutviklingsprogram.	Alle	LMD
---	------	-----

3.1.6.2 Bærekraftig landbruk

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Skogens rolle i klimasammenheng.	Andel kommuner som følger opp kontroll med foryngelseskravet: 100 pst i løpet av tre år.	Alle	LMD
	Økt planting med tilskudd til tettere planting, og økt gjødsling, sammenlignet med 2015.	Alle	LMD
Fylkesmannens bidrag til opprettholdelse av kulturlandskap og redusert miljøbelastning fra jordbruksdrift.	Alle miljøvirkemidlene er forvaltet i tråd med regionalt miljøprogram og nasjonale føringer.	Alle	LMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal gjennomføre et opplæringstiltak (kurs) for nye kommunepolitikere om landbruk og jordvern i 2016, jf. Nasjonal jordvernstrategi vedtatt av Stortinget 8.12.2015.		Alle	LMD

3.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.2.1 Tverrsektorielle delmål

3.2.1.1 Godt tjenestetilbud for barn og unge

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
-	-	-	-
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal gi råd og være pådriver for samarbeid og samordning i og mellom kommuner, fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier, jf. 0-24 samarbeidet.		Alle	KD ASD BLD HOD
Fylkesmannen skal bidra at oppdatert retningslinje for svangerskapsomsorgen – hvordan avdekke vold (IS-2181, er kjent.		Alle	HOD

3.2.1.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannens bidrag til at det boligsosiale arbeidet i kommunene er kunnskapsbasert.	Gjennomført minimum to kompetansehevede tiltak for kommunene i fylket om boligsosialt arbeid, f.eks. bolig og integrering av flyktninger, bolig og tjenester til rusmiddelavhengige, helhetlig planlegging, bolig og folkehelse.	Alle	KMD ASD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
-		-	-

3.2.1.3 Helhetlig og samordnet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Forberedt og øvet kriseorganisasjon.	Det er gjennomført minst en årlig øvelse av kriseorganisasjonen i embetet med grunnlag i ny samfunnssikkerhetsinstruks.	Alle	JD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Implementere ny samfunnssikkerhetsinstruks: <ul style="list-style-type: none"> • Regional samordning innen øvelser, risiko- og sårbarhetsanalyse, beredskapsplanlegging og håndtering av uønskede hendelser er gjennomført. • Beredskapsplaner er revidert. • Revisjon av underliggende planverk i regionen knyttet til nasjonale beredskapstiltak er påbegynt. • Det er etablert ordninger i embetet for raskt å kunne motta og videreformidle varsler om uønskede hendelser og beredskapsmeldinger. 		Alle	JD

3.2.1.4 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Avslutning av tilsyn.	Alle tilsyn hvor det er funnet brudd på lov og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.	Alle	ASD BLD HOD
Avslutning av tilsyn med folkehelsearbeid.	Alle tilsyn med folkehelsearbeid fra 2014 der det ble påvist brudd på lovkrav, er fulgt opp og	Alle	HOD

	avsluttet innen utgangen av 2016.		
Kommunenes og kontrollutvalgssekretariatenes oppfatning av samordningen av FMs tilsynsvirksomhet. (Kartlegges i en planlagt spørreundersøkelse til kommunene og kontrollutvalgssekretariatene).	Krav til gjennomsnittsscore i spørreundersøkelse: 75 % svarer "FMs tilsynsvirksomhet er godt eller nokså godt samordnet".	Alle	KMD
Kommunenes oppfatning av læring og forbedring etter tilsynet.	Krav til gjennomsnittsscore i spørreundersøkelse - 75 % svarer at FMs tilsyn "i stor eller nokså stor grad har vært lagt til rette med sikte på læring og forbedring lokalt".	Alle	KMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
-		-	-

3.2.1.5 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Oppfølging av kommunene og fylkeskommunenes klima- og energiplaner.	FM har hatt dialog med alle kommuner i fylket og formidlet forventninger til klima- og energiplanleggingen.	Alle	KLD
Oppfølging av kommunenes integrering av klimahensyn i ordinær drift og arealplanlegging.	Vurdering av effekt på klimagassutslipp, samt mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp og energibruk, skal finnes igjen i alle relevante planer og enkeltvedtak etter plan- og bygningsloven og annet lovverk.	Alle	KLD
Oppfølging av kommunenes arbeid med å sikre hensynet til klimaendringer i ansvar og myndighetsoppgaver.	FM har hatt dialog med kommuner og formidlet relevant kunnskap og informasjon, blant annet om nasjonale og fylkesvise klimaframskrivninger og den nye nettsiden klimatilpasning.no	Alle	KLD

Oppdrag	Embete	Ansv.dep.
Gi innspill til kommunenes arbeid med planstrategi slik at hensyn til klimaendringer ivaretas i planene.	Alle	KLD

3.2.1.6 *Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters og kommunenes arbeid med flyktnings situasjonen*

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Kommunenes bosetting av flyktninger.	Andel flyktninger som er bosatt innen 6 mnd. etter at vedtak om opphold i Norge eller reisetillatelse er gitt: 55 % av IMDis totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket. Resterende andel skal være bosatt innen 12 måneder.	Alle	JD
	Andel enslige mindreårige som er bosatt: 100 % av IMDis totale bosettingsanmodning til kommunene i fylket.	Alle	JD
Oppdrag	Embete	Ansv.dep.	
Koordinere alle avklaringer mellom kommunene og sektormyndighetene når det gjelder hvilket ansvar vertskommunene for asyl- og flyktningsmottak har, jf. oppdragsbrevet fra KMD av 20.11.2015.	Alle	KMD	
Gi informasjon til kommunene om kommunenes ansvar og muligheter, både knyttet til selve etableringen av mottak (f.eks. saksbehandling etter kommuneloven og plan- og bygningsloven), og tjenester til beboere i mottak (for eksempel helse, skole og barnevern).	Alle	KMD	
Gi råd og være pådriver overfor kommuner og fylkeskommunen for samarbeid og samordning mellom tjenester og institusjoner som arbeider for og med flyktninger og asylsøkere.	Alle	JD	
Prioritere rekruttering og oppnevning av representanter for enslige mindreårige asylsøkere.	Alle	JD	
Føre tilsyn med omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere.	Alle	BLD	
Gi råd og veiledning og være pådriver overfor kommunene for å sikre at flyktninger mottar helse- og omsorgstjenester som de etter helselovgivningen har rett til.	Alle	HOD	

Gi råd og veiledning og være pådriver overfor kommuner og fylkeskommuner for å sikre at barn og unge asylsøkere og flyktninger får det opplæringstilbudet de har rett til.	Alle	KD
--	------	----

3.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.3.1 Tverrsektorielle delmål

3.3.1.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og klagebehandling

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Gjennomførte tilsyn med ordningene i introduksjonsloven.	Minimum 2 tilsyn i hvert fylke per år.	Alle	JD
Tilsyn med skoleeier og barnehagemyndighet med grunnlag i risikoen for lovbrudd.	Det enkelte embetets omfang av tilsyn skal opprettholdes på samme nivå som i 2015, jf. retningslinjer og aktivitetskrav i VØI.	Alle	KD
Tilfredshet med fylkesmannens tilsyn i arbeidet med å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehage og skole.	Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens tilsyn skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015 ² .	Alle	KD
Tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling i arbeidet med å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehage og skole.	Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens klagesaksbehandling skal ligge på minimum samme nivå som	Alle	KD

²jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Tilsyn: 72 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet tilsyn som viktig.

	landsgjennomsnittet for 2015 ³ .		
Tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket i arbeidet med å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehage og skole.	Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers tilfredshet med fylkesmannens veiledning om regelverket skal ligge på minimum samme nivå som landsgjennomsnittet for 2015.	Alle	KD
Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven.	Andel klagesaker som er behandlet innen 12 uker: 100%.	Alle	KMD
Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven.	Andel klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, som er behandlet innen 6 uker: 100%.	Alle	KMD
Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker i førsteinstans eller som klageinstans på plan- og bygningsrettens område (også der oreigningsloven er hjemmelsgrunnlag).	Andel ekspropriasjonssaker i førsteinstans eller som klageinstans på plan- og bygningsrettens område, som er behandlet innen 12 uker: 100%.	Alle	KMD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal innhente informasjon fra alle kommuner på hvorvidt og hvordan de sørger for et krisesentertilbud eller tilsvarende tilbud til voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og til voldsutsatte menn.		Alle	BLD
Fylkesmannen skal iverksette felles opplæring for relevante faggrupper i kommunene om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep. Det forutsettes at fylkesmennene samarbeider med de regionale ressursentrene om vold,		Alle	BLD

³ jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015, Rapport 19/2015 NIFU»

Klagesaksbehandling: 52 prosent av de spurte skoleeierne svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever virkemiddelet klagesaksbehandling som viktig.

Jf. «Spørsmål til barnehage – Norge høsten 2015», Trøndelag Forskning og Utvikling.

traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) om opplæringstilbudet.		
Oppfølging av eventuelle kommuner i fylket som er med i forsøket om økt kommunal oppgave- og finansieringsansvar i barnevernet.	Alle	BLD
Fylkesmannen skal gjennomføre en egevaluering av kompetanse på regelverksområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen	Alle	KD
Veilede kommunene i nytt motorferdselsregelverk og følge opp kommunenes prosesser knyttet til fastsetting av snøskuterløyper, herunder være klageinstans.	Alle	KLD
Gjennomføre landsomfattende kommunetilsyn om lokal luftkvalitet innen 31. august i tre kommuner innen fylket.	Alle	KLD
Gjennomføre tilsyn med Bufetat med regionale tilsynslag.	Alle	BLD

3.3.1.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Etablerte systemer for kontroll og oppfølging på landbruksområdet på regionalt og kommunalt nivå etterleves.	Gjennomført kontroll av foretak i henhold til kontrollplan.	Alle	LMD
	Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.	Alle	LMD
	Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 %	Alle	LMD
Oppdrag:		Embete:	Ansv.dep:
-		-	-

3.3.2 Helse og omsorgsdepartementet

3.3.2.1 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn.	Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale barneverntjenester: 3 per fylke. Dette innebærer 6 revisjoner for FMOA og FMAV (3 per fylke).	Alle	BLD
Stedlige tilsyn etter kap. 9.	Andel nye tvangstiltak regulert i godkjente vedtak som er fulgt opp med stedlige tilsyn: 100%.	Alle	HOD
	Antall stedlige tilsyn i hvert embete skal økes sammenlignet med 2015.	Alle	HOD

Involvering av barn i tilsyn med barnevern.	Fylkesmannen skal ha tatt kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale.	Alle	BLD
	Fylkesmannen skal ha gjennomført samtale med alle barn som ønsker det.	Alle	BLD
Saksbehandlingstid.	Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre.	Alle	ASD HOD
	Avslutning av klagesaker: minst 90 prosent innen 3 måneder eller mindre.	Alle	ASD HOD
	Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: 100%	Alle	HOD
	Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: 100%	Alle	HOD
Registrering av tilsyn og saker i NESTOR.	Andel ajourførte tilsyn (planlagte og gjennomførte) og saker i NESTOR per 31.12, 30.4. og 31.8.: 100%	Alle	ASD BLD HOD
Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn.	Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester: 24.	FMHO	HOD
Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn.	Fordelingen av tilsyn med spesialisthelsetjenesten på hvert embete: 6.	FMHO	HOD
Systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn.	Antall systemrevisjoner eller tilsvarende tilsyn med sosiale tjenester: 8.	FMHO	ASD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal sørge for at utfall av saksbehandlingen er i tråd med etablert praksis og normering /veileder fra Statens helsetilsyn.		Alle	HOD
Fylkesmannen skal sende forslag til tema for landsomfattende tilsyn 2018 og andre tilsynsaktiviteter 2017 på de fagområdene som Statens helsetilsyn inviterer til i brev i april 2016. Forslagene skal sendes til Statens helsetilsyn innen 15. juni 2016.		Alle	HOD BLD ASD
Fylkesmennene skal i 2016 gjennomføre landsomfattende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester til voksne med psykisk utviklingshemning og med spesialisthelsetjenestens behandling av uavklarte medisinske tilstander med fokus på hvordan pasienter med blodforgiftning/ alvorlige infeksjoner blir diagnostisert og behandlet. Landsomfattende tilsyn utgjør en andel av		Alle	HOD

resultatmålet for antall tilsyn. Andelen vil fremgå av veilederen for det landsomfattende tilsynet. Tilsynene skal utføres i tråd med veilederen. De konkrete retningslinjene for gjennomføringen av det landsomfattende tilsynet med spesialisthelsetjenesten er viktige for evaluering av effekt av tilsyn.		
Fylkesmennene skal i 2016 videreføre det toårige landsomfattende tilsynet med kommunens ansvar for å sikre at NAV-kontoret tilbyr og yter forsvarlige sosiale tjenester til personer mellom 17 og 23 år. Landsomfattende tilsyn utgjør en andel av resultatmålet for antall tilsyn. Andelen vil fremgå av veilederen for det landsomfattende tilsynet. Tilsynene skal utføres i tråd med veilederen.	Alle	ASD
Fylkesmennene skal videreføre det landsomfattende tilsynet med barneverntjenestenes arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder som et toårig tilsyn i 2016. Landsomfattende tilsyn utgjør en andel av resultatmålet for antall tilsyn. Andelen vil fremgå av veilederen for det landsomfattende tilsynet. Tilsynene skal utføres i tråd med veilederen.	Alle	BLD
Fylkesmennene skal høsten 2016 gjennomføre en kartlegging av kommunenes og fastlegenes tilbud til kvinner som vurderer eller ønsker svangerskapsavbrudd, og lovstridig reservasjon av samvittighetsgrunner. Kartleggingen skal gjennomføres i alle kommuner i eget fylke. Statens helsetilsyn vil utarbeide et elektronisk spørreskjema som skal brukes i kartleggingen. Ytterligere konkretisering av oppdrag vil følge i eget brev fra Statens helsetilsyn til fylkesmennene.	Alle	HOD

3.3.3 Justis- og beredskapsdepartementet

3.3.3.1 Økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Opplæring av verger og representanter.	Fylkesmannen skal gi alle nye oppnevnte verger og representanter opplæring i form av kurs og/eller individuelle samtaler.	Alle	JD
	Alminnelige og faste verger skal ha tilbud om å delta på minst ett kurs/samling for verger i løpet av året.	Alle	JD

Saksbehandlingstid (i utvalgte sakstyper).	<i>Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 2 måneder.</i>	Alle	JD
	<i>Oppnevning av representant for enslig mindreårig asylsøker – 90 % av vedtakene skal være fattet innen 5 dager.</i>	Alle	JD
	<i>Fylkesmannens samtykke til bruk av kapital -gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 4 uker.</i>	Alle	JD
	<i>Godtgjøring og utgiftsdekning til verger og representanter - gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke over 6 uker.</i>	Alle	JD
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Beslutninger om umyndiggjøring etter lov 28. november 1898 som utgår tre år etter lovens ikrafttredelse og som skal videreføres ved fortsatt vergemål, skal være behandlet innen 1. 7. 2016, jf. vergemålsloven § 101 nr. 3.		Alle	JD
Fylkesmannen skal i løpet av 2016 forbedre datakvaliteten i vergemålsapplikasjonen ved blant annet å sikre at vergemålsregisteret inneholder fullstendig, korrekt og oppdatert informasjon. Nærmere retningslinjer om datakvalitetsarbeidet vil bli gitt av SRF.		Alle	JD

3.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.4.1 Tverrsektorielle delmål

3.4.1.1 Økt kvalitet og kompetanse i kommunene

Styringsparameter	Resultatmål	Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen som en viktig medspiller i kommunenes arbeid med å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehage og grunnskolen.	Barnehageeiers, barnehagemyndighets og skoleeiers grad av tilfredshet med fylkesmannen som medspiller for kommunene, skal ligge på minimum samme	Alle	KD

	nivå som landsgjennomsnittet for 2015 ⁴ .		
Oppdrag		Embete	Ansv.dep.
Fylkesmannen skal særlig følge opp kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet.		Alle	KD

4. ANDRE FORUTSETNINGER OG KRAV

4.1 Fellesføring for 2016

4.1.1 Brukerundersøkelsen

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen. I 2016 skal fylkesmannen kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Fylkesmannen står fritt til selv å velge metode for kartleggingen.

«Brukere» kan være innbyggere, frivillig sektor, arbeids- og næringsliv, kommunesektoren, andre statlige virksomheter eller andre ledd i virksomheten, også politikerne. Hvem som til enhver tid er «bruker», vil derfor variere. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdiallog skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye. På bakgrunn av kartleggingen skal fylkesmannen vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

I årsrapporten for 2016 skal fylkesmannen omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt. For ytterligere informasjon, se rundskriv H-14/2015.

4.1.2 Inntak av lærlinger

Regjeringen har ambisiøse forventninger til offentlige virksomheters inntak av lærlinger. Det vises til fellesbrev datert 10. mars 2015 fra kunnskapsministeren og kommunal- og moderniseringsministeren om at virksomhetene skal tilrettelegge for læreplasser. Fylkesmannen skal som følge av dette følge opp kravet om å knytte til seg minst én lærling i 2016. For senere års inntak vil det være et krav om at virksomhetene til enhver tid har minimum en lærling.

⁴jf. «Spørsmål til Skole-Norge våren 2015», Rapport 19/2015 NIFU 76 % av kommunene svarer at de i svært stor grad eller i stor grad opplever Oppvekst- og utdanningsavdelingen som en viktig medspiller for kommunen for å sikre utvikling, læring og god kvalitet i barnehagen og opplæringen.

4.1.3 Tolking i offentlig sektor

Regjeringen har besluttet å sette i gang et arbeid med en egen tolkelov med plikt for offentlig sektor til å bruke kvalifiserte tolker i gitte tilfeller. Dette er en del av oppfølgingen av NOU 2014: 8 *Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd*.

Det økte antallet flyktninger og asylsøkere aktualiserer behovet for å ta i bruk kvalifiserte tolker, blant annet i arabisk. Gode bestillingssystemer og riktig og effektiv bruk av tolker vil kunne spare offentlig sektor for ressurser. Usystematisk bruk, underforbruk og feil bruk av tolk kan føre til svekket rettssikkerhet, fare for liv og helse samt sløsing med offentlige ressurser. Gode bestillingssystemer og rutiner for bruk av tolk må innføres i hver enkelt sektor. Hvordan dette kan gjøres er beskrevet i NOU 2014: 8, kap. 11.5.

4.1.4 Internrevisjon i statlige virksomheter

Finansdepartementet i rundskrivet om internrevisjon i statlige virksomheter⁶ fastslår nye krav for å etablere mer forutsigbare rammer for internrevisjon i staten. Retningslinjene i rundskrivet gjelder fra 1. juni 2015, med en tilpasningsperiode fram til 1. mai 2016. Det stilles krav om at alle virksomheter med samlede utgifter eller samlede inntekter over 300 mill. kroner, skal vurdere om de bør bruke internrevisjon (jf. punkt 4 av rundskrivet). Dette gjelder for virksomheter som ikke allerede har etablert, eller besluttet å etablere, en internrevisjon. Det stilles i tillegg krav til innrettingen av internrevisjoner i statlige virksomheter (jf. punkt 5 av rundskrivet). Disse kravene skal ivaretas av alle virksomheter som har etablert eller velger å etablere internrevisjon. Fagutvalget for økonomi- og innkjøp vil få ansvar for samordning av dette for embetene i 2016. Fagutvalget startet arbeidet i 2015.

4.2 Vesentlige endringer i oppgaveporteføljen

4.2.1 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

- Fylkesmannen i Oslo og Akershus får ansvaret for å behandle søknader om anerkjennelse av ugyldige ekteskap etter ekteskapsloven §§ 16 og 18 a, samt brudvigjingslova § 11.

4.2.2 Helse- og omsorgsdepartementet

- Fylkesmennene vil få nye oppgaver og en viktig rolle i det nye Kompetanseløft 2020 i kommunene.

⁵ NOU 2014:8 *Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd*. www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2014-8/id2001246/.

⁶ Rundskriv R-117: Internrevisjon i statlige virksomheter https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/r_117_2015.pdf

- Tilsynsaktiviteter :
Bufetat er organisert i regioner som dekker flere fylker. Fra 2016 velger fylkesmennene i regionen en koordinerende fylkesmann for tilsynet med Bufetat. Koordinerende fylkesmann skal samordne det regionale samarbeidet og være bindeleddet til Bufetat i regionen.

4.2.3 Justis- og beredskapsdepartementet

- Flere embeter vil fra 2016 få nye eller mer omfattende tilsynsoppgaver rettet mot sentre for enslige mindreårige.
- Understøtte nasjonale myndigheters håndtering av situasjonen som har oppstått på grunn av økt antall flyktninger.
- Implementering av ny samfunnsikkerhetsinstruks med større grad av forpliktelser for regionalt samarbeid og egenberedskap i embetet, herunder ordninger for varsling og rapportering.

4.2.4 Klima- og miljødepartementet

- Fylkesmannen skal veilede kommunene i nytt motorferdelsregelverk og følge opp kommunenes prosesser knyttet til fastsetting av snøskuterløyper, herunder være klageinstans.

4.2.5 Kunnskapsdepartementet

- Forvaltning av tilskudd til Internatdriften ved Krokeide videregående skole på kap. 227 post 71 flyttes fra Fylkesmannen i Hordaland til Utdanningsdirektoratet fra 1.1.2016.
- Utbetaling av stipend og vikarmidler til skoleeier for videreutdanning for lærere (Kompetanse for kvalitet) flyttes fra fylkesmannen til Utdanningsdirektoratet fra og med studieåret 2015/2016.
- Prosjektene «Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen» (PUB-studier) og «Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk» utgår fra fylkesmannens oppgaveportefølje.

4.2.6 Landbruks- og matdepartementet

- Fylkesmannen skal behandle søknader om kompensasjon knyttet til utbrudd av dyreassosierte Methicillin-resistente Staphylococcus aureus (LA-MRSA) hos gris.
- Fylkesmannen i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal skal forvalte tilskuddsmidler til utsiktsrydding.

4.3 Vesentlige endringer i finansieringen utenfor kap. 525.01

- JD øker bevilgningen under kap. 451 post 01 med 10 mill. kroner til fylkesmannens samfunnsikkerhetsarbeid med vekt på veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt.

- JD øker bevilgningen under kap. 469, post 01 med 34,6 mill. kroner til fylkesmannens arbeid med representantordningen samt 6,5 mill. kroner til forbedring av datakvalitet i vergemålforvaltningens saksbehandlingssystem.
- I forbindelse med kommunereformen er det ansatt en prosessveileder i hvert fylkesmannsembete. Støtten til arbeidet med kommunereform økes med 400 000 kroner til totalt 1,3 mill. kroner per embete i 2016. Midlene bevilges over kap. 571, post 21.
- Kunnskapsdepartementet fjerner fra 2016 stimuleringsmidlene til regional GNIST på kap. 226, post 21. Videre arbeid med regionalt partnerskap hos fylkesmannen må handteres innenfor den ordinære tildelingen på kap. 525 post 01.

5. BUDSJETTILDELINGER

5.1 Finansiering over kap. 525, post 01

Stortinget har for 2016 vedtatt statsbudsjettet for Kommunal- og moderniseringsdepartementets område, jf. Innst. 16 (2015-2016) vedtatt 12. desember 2015.

Følgende utgifter og inntekter tildeles fylkesmannen i 2016:

Utgifter for alle fylkesmannsembetene samlet

Kap. 525 Fylkesmannsembetene

(i 1000 kr)

Post	Betegnelse	Budsjett 2016
01	Driftsutgifter	1 537 278
	Sum avsatt sentrale midler/avsetninger	20 026
	Sum kap. 525.01 fordelt embetene	1 517 252

Fordeling til embetene

For 2016 er budsjettfordelingen mellom embetene videreført. Priskompensasjon og reduksjon i bevilgningen som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og sentralisering av iførte er fordelt forholdsmessig mellom embetene.

Lønnskompensasjonen er fordelt etter beregninger foretatt av Direktoratet for økonomistyring.

Som tidligere år er det holdt tilbake 20,026 mill. kroner til sentrale avsetninger. De sentrale avsetningene anvendes i all hovedsak til dekning av felles datalisenser, felles IKT-tjenester og driftstjenester for samtlige embeter. Det er satt av et mindre beløp til dekning av administrative forhold som arrangement av fellesmøter og Kommunal- og moderniseringsdepartementets fagutvalg.

Rammeendring

Endringer på grunn av rammeoverføringer til eller fra kap. 525 fra fagdepartementene, er fordelt embetene etter kriterier gitt fra fagdepartementene.

Posten er økt med 16 mill. kroner som følge av en rammeoverføring fra Helse- og omsorgsdepartementet for oppfølging av endringer i pasient- og brukerettighetsloven. Videre er bevilgningen økt med 2,6 mill. kroner som følge av en rammeoverføring fra Klima- og miljødepartementet for oppfølging av Markaloven i Oslo og Akershus. Det er også foretatt en rammeoverføring fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet på 1 mill. kroner for overføring av oppgaver med ekteskapsloven og brudvigingslova.

Fylkesmannen i Hordaland tildeles **111,053 mill. kroner** på kapittel 525, post 01 for 2016. Spesifisering av beløpet framkommer i vedlegg 2.

5.2 Finansiering over kap. 525, post 21/3525 post 01

Det er bevilget 157,573 mill. kroner over kap. 525, post 21 for 2016. Posten må ses i sammenheng med bevilgningen på kap. 3525, post 01 på 157,573 mill. kroner.

Utgifter

Kap. 525 Fylkesmannsembetene		<i>(i 1000 kr)</i>
Post	Betegnelse	Budsjett 2016
21	Spesielle driftsutgifter	157 573
	Sum kap. 525.21	157 573

Inntekter

Kap. 3525 Fylkesmannsembetene		<i>(i 1000 kr)</i>
Post	Betegnelse	Budsjett 2016
01	Inntekter ved oppdrag	157 573
	Sum kap. 3525	157 573

Bevilgningen fordeles ikke til embetene. Når embetene mottar midler til tidsbegrensede prosjekter eller oppgaver, skal midlene inntektsføres på kap. 3525, post 01 når midlene brukes, skal de utgiftsføres på post 21 i tråd med *Bestemmelser om økonomistyring i staten* punkt 3.4.2 c).

5.3 Forutsetning for bevilgningene

KMD understreker at embetet har ansvar for å planlegge virksomheten i 2016 slik at målene kan nås innenfor bevilgningsrammene i dette brevet, jf. *Reglement for økonomistyring i staten* § 9 og *Bestemmelser om økonomistyring i staten*, pkt. 2.2.

Utgiftsbevilgningen kan ikke overskrides, eller brukes til andre formål enn forutsatt av Stortinget, jf. bevilgningsreglementets § 5. Unntaket er utnyttelse av delegerte merinntektsfullmakter og bruk av fullmakter som er delegert, jf. pkt. 6.

Dersom det oppstår problemer med økonomistyringen, må tiltak iverksettes slik at det ikke oppstår behov for å øke bevilgningen. Departementet understreker at det ikke skal pådras utgifter uten at det er budsjettmessig dekning for dem.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til *Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen*, punkt 4, hvor det framgår at "Det enkelte fagdepartement disponerer sin andel av ressurser på kap. 525 dersom omprioriteringer ikke er gjort av regjeringen ". Dette innebærer at ressursmessige utfordringer innen et departements fagområder om nødvendig, må løses gjennom omprioriteringer innen dette departementets oppgaveportefølje.

Det er imidlertid ikke tilført ekstra midler på kap. 525, post 01 i 2016 for å møte forventede økte utgifter på grunn av håndtering av flyktnings situasjonen i embetene. Regjeringen har i tråd med *Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen* besluttet at eventuelle merutgifter knyttet til behandling av fri rettshjelp og til økt tilsyn med introduksjonsloven og omsorgssentrene, skal dekkes ved en midlertidig omdisponering mellom de enkelte avdelingene i embetet. Ved nødvendige omprioriteringer må embetet gå i dialog med berørt departement/direktorat/tilsyn.

5.4 Finansiering utenfor kapittel 525

Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen slår fast at fylkesmannens faste oppgaver skal finansieres over kapittel 525. Det er etablert en praksis med at nye forvaltningsoppgaver embetene overtar, eksempelvis reindriftsforvaltning og vergemålsreformen, finansieres over de respektive fagkapitler til varig utgiftsnivå er avklart og kan rammeoverføres kap. 525.

I tillegg er det flere fagdepartement og direktorat/tilsyn som i supplerende tildelingsbrev (tidligere fullmaktsbrev) eller belastningsfullmakt stiller midler til disposisjon til prosjekter av kortere varighet i regi av fylkesmannen. For å skille mellom det ordinære tildelingsbrevet fra KMD og etterfølgende tildelingsbrev fra KMD eller andre styringsetater, skal de etterfølgende tildelingsbrevene fom 2016 betegnes supplerende tildelingsbrev. Underliggende etater som ikke har fått delegert etatsstyringsansvar vil fortsatt benytte belastningsfullmakt.

Når det gjelder beregning av administrative kostnader for oppgaver som ikke er finansiert over kap.525, viser vi til retningslinjer for dette i brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet til embetene datert 16.2.2010.

6. FULLMAKTER

Bevilgningsreglementet har flere bestemmelser som gir Kongen fullmakt til å fastsette unntak fra de hovedprinsipper som reglementet ellers er basert på. Det vises til Finansdepartementets veileder for statlig budsjettarbeid som forklarer

budsjettfullmaktene nærmere (alle rundskriv fra Finansdepartementet finnes [her](#)). I tillegg omtales betingelsene for flere av fullmaktene i Finansdepartements rundskriv R-110 av 25. november 2013. Virksomheten er selv ansvarlig for å sette seg inn de krav og hjemler det henvises til.

Nedenfor omtales to typer budsjettfullmakter: Først fullmakter som må delegeres for hvert budsjettår, jf. pkt. A nedenfor. I tillegg vises det i del B til administrative fullmakter som er delegert til fylkesmannen.

A. Delegering av budsjettfullmakter for 2016

- Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2015-2016) Merinntektsfullmakt:
- Fullmakten gjelder tilgang til å overskride kap. 525, post 21 mot tilsvarende merinntekt på kap. 3525, post 01⁷.
- Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2015-2016) Fullmakt til nettobudsjettering:
- Fullmakten gjelder adgang til å nettopføre som utgiftsreduksjon på kap. 525, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der embetet samordner utgiftene.
- Fullmakt til nettobudsjettering ved utskifting av utstyr på de vilkår som framgår av R-110 punkt 2.2.
- Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret på de vilkår som fremgår av R-110 punkt 2.3. Unntak fra denne fullmakten er inngåelse av ny husleieavtaler eller endringer av løpende husleieavtaler, som skal drøftes med departementet før oppstart og godkjennes av departementet.
- Fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kap. 525, post 01 mot tilsvarende merinntekter på kap. 3525, post 02 på de vilkår som framgår av R-110 punkt 2.4

B. Administrative fullmakter

- Administrative fullmakter innen lønns- og personalområdet er delegert til embetet i brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 04.05.2015.

7. RAPPORTERING OG RESULTATOPPFØLGING

7.1 Rapportering gjennom året

7.1.1 Rapporteringskrav per 30.04.

Rapporteringen skal sendes til oppdragsgiveren innen 15.5.

⁷ Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift. Både merinntekter og mindreinntekter tas med i beregningen av grunnlaget for overføring av ubrukte driftsbevilgninger til neste budsjettår.

7.1.1.1 *Helse- og omsorgsdepartementet*

- Embetene skal informere Statens helsetilsyn om tiltak som settes i verk for å nå resultatmål, dersom de oppdager avvik etter at den tertialvise statistikken i NESTOR er tilgjengelig.

7.1.1.2 *Justis- og beredskapsdepartementet*

- Plan for bruk av ekstraordinære midler til oppfølging av kommunal beredskapsplikt i henhold til føringer gitt av DSB.

Vergemål

- Saksbehandlingstid for oppnevning av representanter for enslige mindreårige asylsøkere, herunder vurdering av risiko og tiltak for å nå resultatmålet.
- Status i arbeidet med å behandle saker med beslutning om umyndiggjøring etter lov 28. november 1898, herunder vurdering av risiko og eventuelle tiltak for å sikre at arbeidet fullføres innen 1.7. 2016.
- Status i arbeidet med å forbedre datakvalitet.
- Fylkesmannens plan for opplæring av verger og representanter, herunder vurdering av risiko og tiltak for å nå resultatmålene.
- Ressursbruken på kap. 469, post 01 og post 21.

7.1.2 Rapporteringskrav per 31.08.

Rapporteringen skal sendes til oppdragsgiveren innen 15.9.

7.1.2.1 *Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet*

- Bruk av (eventuelle) midler fra BLDs fagkapitler gitt i supplerende tildelingsbrev.

7.1.2.2 *Helse- og omsorgsdepartementet*

- Embetene skal informere Statens helsetilsyn om tiltak som settes i verk for å nå resultatmål, dersom de oppdager avvik etter at den tertialvise statistikken i NESTOR er tilgjengelig.

7.1.2.3 *Justis- og beredskapsdepartementet*

- Status på arbeidet i henhold til plan for bruk av ekstraordinære midler til oppfølging av kommunal beredskapsplikt etter føringer fra DSB.

Vergemål

- Saksbehandlingstid på utvalgte sakstyper, herunder vurdering av risiko og tiltak for å nå resultatmålene.
- Status i arbeidet med å forbedre datakvalitet.
- Fylkesmannens plan for opplæring av verger og representanter, herunder vurdering av risiko og tiltak for å nå resultatmålene.
- Ressursbruken på kap. 469, post 01 og post 21.

7.1.2.4 *Klima- og miljødepartementet*

- Resultat- og økonomirapport på fagmidler på miljøområdet, jf. supplerende tildelingsbrev (gjelder også enkelte fylkesspesifikke oppdrag), herunder rapportering på ressurser benyttet til risikobasert tilsyn. Maler for rapportering vil bli ettersendt.
- Rapportering på kommuneundersøkelsen 2016.

7.1.2.5 *Kommunal- og moderniseringsdepartementet*

- Fylkesmannen skal pr. 31.8 rapportere på regnskapstall og prognose for resten av året på kapittel og post. Det skal rapporteres både på utgifts- og inntektskapittel. Rapporteringen innbefatter også rapportering på resultatområder i samsvar med rutinene for ressursrapportering. Vesentlige avvik i forhold til budsjettammer og forutsetninger skal forklares.
- Fylkesmannen i Rogaland, Oslo Akershus, Sør-Trøndelag og Hordaland som deltar i programmet *Plansatsing mot store byer* med fokus på oppfølging av bolig og arealutviklingen i storbyene, skal rapportere i form av en oppsummering av gjennomførte tiltak.

7.1.3 Rapporteringskrav med egne frister

7.1.3.1 *Helse- og omsorgsdepartementet*

- Rapportere på økonomi- og tilskudd (inkl. belastningsfullmakten over kapittel 734 post 01 kontrollkommisjoner, driftsbudsjett) i egen tertialportal – tall per 30.04, 31.08 og 31.12.
Frist til Hdir 1. tertialrapport 15.05.
Frist til Hdir 2. tertialrapport 15.09.
Frist til Hdir 3. tertialrapport 15.01 (påfølgende år).
- Rapportering på tilskuddsmidler mellom tiltak som inngår i kap 761, post 68 Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd pr 01.05.

7.1.3.2 *Kommunal- og moderniseringsdepartementet*

- Fylkesmennene skal rapportere om saker etter plan- og bygningsloven. Rapporteringen skal skje tertialvis på rapportering.fylkesmannen.no

7.1.3.3 *Kunnskapsdepartementet*

- Rapportere på økonomi og tilskudd i egen tertialportal – tall per 30.04, 31.08 og 31.12
Frist til Udir 1. tertialrapport 15.05.
Frist til Udir 2. tertialrapport 15.09.
Frist til Udir 3. tertialrapport 15.01 (påfølgende år).
- Sammenfatte sluttrapporter fra skoleeierne i pulje 2 i Ungdomstrinn i utvikling
Frist til Udir 15.03.

- Sammenfatte sluttrapportene fra skoleeiere i pulje 5 og underveisrapporter i pulje 6 i prosjektet «Vurdering for læring». Frist til Udir for oppsummering av sluttrapporter i pulje 5 er 15.10.2016 (frist for skoleeierne er 15.09). Frist til Udir for oppsummering av underveisrapporter i pulje 6 er 01.05.2016 (frist for skoleeierne er 01.03).
- Rapportere om retten til barnehageplass - tall per 1. september. Frist til Udir 02.09.

7.1.3.4 Landbruks- og matdepartementet

Fylkesmannen forvalter ordninger over to næringsavtaler innenfor landbruks- og matområdet. Det er nødvendig med egne frister for enkelte rapporteringspunkter, knyttet til gjennomføring av årlige forhandlinger om avtalene.

- Utvalgte kulturlandskap i jordbruket: rapportering for 2015 og budsjett for 2016 sendes Landbruksdirektoratet innen 15.1.2016.
- Rapporter på saker fylkesmannen har behandlet i 2016 etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i eget skjema som sendes Landbruksdirektoratet innen 1.3.2017.
- Landbruksvikarordningen: sende samlet oversikt over rapporteringen fra avløserlagene for 2016 til Landbruksdirektoratet innen 15.6.2017.
- Forbruksprognoser (forventet sum på tildelinger, ubrukte midler, påregnet ubrukte midler) for 2016 og behov i 2017 sendes Landbruksdirektoratet innen 1.12.2016 for midler til:

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket

- Midler til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer
- Midler til spesielle miljøtiltak i jordbruket
- Tilskudd til drenering
- Midler til tiltak i beiteområder
- Midler til Klima- og miljøprogrammet
- Midler til utvalgte kulturlandskap i jordbruket og en kortfattet vurdering av verdensarvsatsingen
- Midler til tilskudd til utsiktsrydding (gjelder Fylkesmannen i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal)

7.2 Årsrapport og årsregnskap

Fylkesmannsembetene skal oversende årsrapporten for 2016 til departementet, med kopi til Riksrevisjonen, innen 1. mars 2017. Årsrapporten skal inneholde rapportering på mål, styringsparametere og resultatmål omtalt i dette tildelingsbrevets pkt. 3 pkt. og andre rapporteringskrav som framgår av pkt. 7.3. Fylkesmannen skal også avgi en avviksrapportering med omtale av igangsatte tiltak iht. oppgaver i Virksomhets- og økonomiinstruksen og i tråd med krav i økonomireglementet.

Departementet vil understreke at det er fylkesmannen som står ansvarlig for at den avlagte årsrapporten er korrekt og komplett ved oversendelse til departementet.

Departementet vil ikke godta at det gjøres korrigeringer i årsrapporten etter den er avlagt, med mindre det er særskilte forhold som gjør det nødvendig.

7.3 Andre rapporteringskrav i årsrapporten

7.3.1 Arbeids- og sosialdepartementet

Boligsosialt arbeid

- Kort beskrivelse av aktiviteten på området «Bolig for velferd»
- Hvordan har FM bistått i arbeidet med å koordinere og samordne de boligsosiale tilskuddsmidlene ut mot kommunen/NAV-kontor?
- Hvilke kompetansehevende tiltak er gjennomført på det boligsosiale feltet?

Kvalifiseringsprogrammet

- Beskriv situasjonen for KVP i fylket, i tillegg:
 - Får de som har krav på det, tilbud om program?
 - Hva kjennetegner kontor som arbeider godt med ordningen?
 - Hvilke utfordringer opplever FM at NAV-kontorene har i arbeidet med KVP?
 - Hva er de viktigste utfordringene for FM i arbeidet med KVP?

7.3.2 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

- Fylkesmannen skal rapportere på gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven.
- Fylkesmannen skal rapportere på status når det gjelder tilbudet i kommunene til voldsutsatte med problemer knyttet til rus og/eller psykiatri, voldsutsatte med nedsatt funksjonsevne og tilbudet til voldsutsatte menn.
- Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.
- Fylkesmannen skal rapportere på erfaringene med gjennomføring av opplæringsprogram og antall deltakere i opplæringstilbudet for ulike faggrupper i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep.
- Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader og fattede vedtak etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten.
- Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten.
- Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling.
- Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.
- Fylkesmannen skal rapportere på tilsyn med familievernkontorene.
- Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

- Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

7.3.3 Helse- og omsorgsdepartementet

Rapportering på Kompetanseløftet 2020.

- Antall årsverk fordelt på ulike personellgrupper og antall personell som har deltatt i kompetansehevende tiltak jf. tidligere års rapporteringer.
- Gi en samlet vurdering av utviklingen for kompetanse og årsverk for kommunene i fylket for det tidligere Kompetanseløftet 2015s planperiode.

Tilsynsaktiviteter

- Planlagte tilsyn etter forskrift om tilsyn med barneverninstitusjoner skal rapporteres i årsrapport for fylkesmannens tilsyn med barnevernet innen 20. januar 2017, jf. forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling, § 14.

7.3.4 Justis- og beredskapsdepartementet

- FylkesROS og oppfølgingsplan:
 - Når ble siste analyse gjennomført?
 - Foreligger oppfølgingsplan, i så fall når ble den sist oppdatert?
 - Hvilke regionale tiltak har embetet gjennomført for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?
- Kort beskrivelse av etablerte ordninger for raskt å kunne motta og videreformidle varsel om uønskede hendelser og beredskapsmeldinger.
- Gjennomført revisjon av beredskapsplan.
- Hovedfunn fra øvelse av kriseorganisasjonen i embetet, og hvordan følges disse opp.
- Status revisjon av underliggende planverk i regionen knyttet til nasjonale beredskapstiltak

7.3.5 Klima- og miljødepartementet

- Økonomi- og tilskuddsrapportering knyttet til fagmidler tildelt på miljøområdet, frist 5. februar 2017.

7.3.6 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Faste administrative rapporteringskrav fra Virksomhets- og økonomiinstruksen

- Fylkesmannen skal avlevere en fast rapportering til statsregnskapet i tråd med årlige rundskriv fra Finansdepartementet.
- Fylkesmannen skal avgi tilstandsrapportering om likestilling for foregående regnskapsår. Tabellen i veilederen [Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikten](#) skal benyttes og legges som vedlegg til årsrapporten. Tabellen finnes på nettsidene til

departementet.

- Fylkesmannen skal med samme frist som årsrapporten, sende en egen rapport om sikkerhetstilstanden til KMD. Rapporten skal særskilt redegjøre for oppfølgingen av de eventuelle mangler og avvik som embetet har identifisert ved forrige rapportering. Fylkesmannen må vurdere nivå på sikkerhetsgradering på rapport om sikkerhetstilstand som sendes KMD.

Samordning av statlige innsigelser

- FMAV, FMBU, FMHO, FMMR, FMNO, FMOP, FMRO, FMST, FMTR, FMVE som deltar i forsøksordningen om samordning av statlige innsigelser, rapporterer til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om antall planer som er behandlet, antall innsigelser som er fremmet, antall innsigelser som ikke er videresendt til kommunene, og antall innsigelser som er avskåret.

God økonomiforvaltning i kommunene

- Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak fylkesmannen har iverksatt for den enkelte kommune som er registrert i ROBEK og hvilke tiltak som har vært iverksatt for å forhindre kommuner som er i faresonen til å bli registrert i ROBEK. Det skal rapporteres om bruk av skjønnsmidler til ROBEK-kommunene.

Modernisering i kommunene

- Spesifikk omtale av arbeid med omstilling og modernisering i kommunene, bruk av skjønnsmidler til formålet og formidling av resultatene.

Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

- Det skal rapporteres om hvilke låneformål og hvilket låneomfang som godkjennes, og i hvilken grad fylkesmannen har nektet godkjenning av lån.
- Antall og omfang av godkjente garantier, samt antall garantier som ikke ble godkjent.

Økonomiforvaltning – veiledning (KOSTRA, forvaltning av skjønnsmidler)

- Fylkesmannen skal rapportere på hvordan veiledningsarbeidet har blitt utført.
- Kort om fordelingen av skjønnsmidler, herunder rapportering i ISORD.

Kommunerettet samordning

- En kort beskrivelse dersom enkelte fagområder framstår som særlig problematiske å samordne i embetets samordningsarbeid.

Kommunalrett

- Det skal gis rapportering i tabell som skal viser:
 - antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
 - antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige
 - hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

- det skal gis en kortfattet omtale i årsrapporten av hvor mange klager fylkesmannen har mottatt etter kommuneloven § 60d fjerde ledd, hvilke kommunalrettslige tema de (særlig) veileder kommunene om samt bruk av interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på bruk av vertskommunemodellen.

Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

- Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Til alle delmål eller oppgaver som inkluderer tilsyn:

- Embetet rapporterer hvor mange tilsyn det har gjennomført

Forklaring:

- Det bes om ett tall for alle tilsyn hjemlet i opplæringsloven, barnehageloven, helse- og omsorgstjenesteloven mv.
- Det rapporteres samlet for kommunene og fylkeskommunen(e)
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter planlagte tilsyn (som landsomfattende/nasjonale tilsyn) og hendelsesbaserte tilsyn uavhengig av tilsynsmetodikk og hvor ressurskrevende tilsynet var.
- Antall tilsyn det skal rapporteres på, omfatter ikke forundersøkelser, sjølvmeldingstilsyn og dokumentgjennomganger uten oppmøte (fysisk eller videokonferanse) på tjenestestedet eller i kommunen/fylkeskommunen.
- Det bes ikke om tall for avvik eller pålegg.
- Det bes ikke om verbalrapportering om samordningsarbeidet.

Bærekraftig arealpolitikk og by- og samfunnsutvikling

- Fylkesmannen skal føre en oversikt over behandlede plansaker, omfang av innsigelser, klager fremmet av fylkesmannen og meklinger.

Rapportering om saker etter plan- og bygningsloven

- Fylkesmannen skal i årsrapporten for 2016 rapportere hvor mange saker som ikke ble avgjort innen 12 uker, hvor stor overskridelsen var, hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i forskriften jf. [pbl. § 21-8 andre ledd](#), hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

7.3.7 Kulturdepartementet

Tros- og livssynssamfunn

- Kort beskrivelse av aktiviteten på området, herunder oversikt over:
 - tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd og antall medlemmer det er gitt tilskudd for
 - trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
 - nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn

- ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Gravferdsloven

- Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Lov om helligdager og helligdagsfred

- Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

7.3.8 Kunnskapsdepartementet

- Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (jf. metodehåndbok og egen mal for rapportering). Fylkesmannen skal beskrive hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for valg av tema og tilsynsobjekt. Med risikovurdering mener vi hvilke kilder, hva kildene viser og hvilke vurderinger og konklusjoner fylkesmannen har utledet fra disse.
- Fylkesmannen skal gi en egenvurdering av i hvilken grad embetet har gjennomført en koordinert innsats mot kommuner og fylkeskommunen, særlig der det er avdekket mangelfullt samordnet tjenestetilbud for utsatte barn og unge. Vurder også hvilke tiltak som har vært mest effektive for å fremme samarbeid og samordning i og mellom kommuner og fylkeskommunen, tjenester og institusjoner som arbeider for og med utsatte barn og unge og deres familier.
- Fylkesmannen skal redegjøre for den gjennomførte egevalueringen av kompetanse til å løse oppgavene på regelverksområdet innenfor barnehage og grunnopplæringen. I egevalueringen skal det gjøres rede for styrker og utfordringer, samt tiltak som er iverksatt for å sikre god kvalitet i klage-, tilsyns- og veiledningsarbeidet.
- Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema om antall klager, type klager og resultatet av behandlingen.
- Fylkesmannen skal rapportere på antall og type saker hvor klager henvender seg på nytt til fylkesmannen hvor skoleeier /barnehageeier /barnehagemyndigheten ikke har fulgt opp vedtaket.
- Fylkesmannen skal rapportere i eget skjema på tiltak innenfor kompetanse og rekruttering på barnehageområdet.
- Fylkesmannen skal gi en kort skriftlig kvalitativ vurdering av arbeidet med kompetanseutvikling i fylket. Dette gjelder både for strategi for etter- og videreutdanning og for strategi for etter- og videreutdanning for ansatte i PPT.
- Fylkesmannen skal gjøre rede for i hvor stor grad de kommuner med lav kvalitet og kompetanse på barnehage- og grunnopplæringsområdet som er fulgt opp, har økt sin kvalitet og kompetanse, og videre hvilke virkemidler og tiltak som har hatt god effekt.
- Fylkesmannen skal gi tilbakemelding på kontroll av foreløpig rapport fra BASIL av antall minoritetsspråklige barn i barnehage – tall per 15.12
- Fylkesmannen i Hordaland skal rapportere på antall deltakere i opplæring innenfor kriminalomsorgen, fordelt på de med rett til opplæring jf. opplæringsloven kap. 4A, og øvrige deltakere.

7.3.9 Landbruks- og matdepartementet

- Rapporter på antall årsverk i fylkesmannens landbruksavdeling per 31.12.2016, og antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2016, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i fylket.
- Rapporter på bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig fremstilling.
- Gi en kort beskrivelse av arbeidet med saker etter naturmangfoldloven, verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger som berører landbruk.
- Rapporter på omfanget av skogbruksplanlegging med miljøregistreringer
- Beskriv kort arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren, og gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.
- Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll:
- Gi en oversikt over gjennomførte kontroller og hvordan avvik er fulgt opp, og gi en vurdering av kontrollresultatene. Ressurser avsatt til kontroll skal oppgis, fordelt på årsverk og antall personer.
- Utarbeid oversikt over og gi en vurdering av klager og dispensasjonssøknader behandlet av fylkesmannen for samtlige tilskuddsordninger på landbruksområdet der kommunen er førsteinstans.
- Gi en oversikt over
 - Antall mottatte redegjørelser fra kommunen for avkorting av tilskudd (kopi av brev som er sendt søker), samt antall kommuner som har sendt dette.
 - Antall mottatte redegjørelser fra kommunene i saker hvor det ikke avkortes selv om det er avdekket avvik som ville medført merutbetaling (begrunnelse skal sendes FM i PT-4100B), samt antall kommuner som har sendt dette.
- Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart skal det gis en oversikt over:
 - Hvilke tiltak som er gjennomført for å ivareta landbruksinteressene i det regionale kartsamarbeidet.
 - Eventuelle kommuner i fylket som ikke har ajourført AR5 og sendt nye jordregisterfiler til Landbruksregisteret (Lreg).
 - Eventuelle utfordringer kommunene har med ajourføring av arealressurskart (AR5).

Med hilsen

Cathrin Sætre
ekspedisjonssjef

Bjørg Helene Holen
avdelingsdirektør

Vedlegg :

1. Styringskalender for fylkesmannen for 2016
2. Endelig budsjettfordeling

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:

Riksrevisjonen

Postboks 8130 Dep

0032 OSLO